¶ FLORENTII VOLVZENI Scholia seu commẽtariorum Epitome in Scipionis Somnium ad egregium adolescẽtem Gregorium Crumwellum.

PRESTANTI

INDOLE ADOLESCENTI GREGOrio Crumvvello, clarissimi uiri Thomæ Crumvvelli regii A secretis filio Florentius Voluzenus. S. D.

SCRIPSI NVPER MI GREgorj imo efflagitantibus studiosis aliquot inclitæ huius urbis iuuenibus, in hoc Scipionis somnium scholia quædam obiter congessi familiaria tamen et ad ipsorum captũ adtemperata. Ea tibi inpresentia dico. Non quod ea tanti sint, (Nam nec ocium satis nec facultas suppetebat) sed ut ostendam referendæ patri tuo pro suis in me meritis gratiæ, non uoluntatem mihi sed facultatem deesse. Multi sane anni sũt ex quo illum familiariter colo, tum propter incredibilem ingenij dexteritatem, tum eloquentiam et humanitatem singularem. Sed quia ipsius uirtus eiusmodi prædicationes non moratur, nec nos earum idonei sumus artifices, nihil de tot insignibus ipsius decoris ĩpresentia dicam, Verum ut alia taceam,

 precipuam

præcipuam tamen illam modeſtiam tacitus præterire non poſſum, quando in hac fortunæ amplitudine contra q̃ uulgo fieri ſolet, priſtinam retinet humanitatem, et eadem cunctos comitate complectitur, qua priusq̃ a florentiſſimo principe ad has habenas, et quē uides rerum eueheretur fulgorem. In quo tamen vnum illud præcipue mihi conſecutus uidetur, ut irrequieto ſuo labore, aliis ocium pariat et quietem. Itaque tibi Gregorj cui pro egregia indole, et bonarum literarū iactis fundamentis ad paternarum laudum fælicitatem ſedulo adſpirandum eſt, plurimum mihi crede contulerit, ſi hoc ſomnium pulcherrimum haud dubie vniuerſę philoſophiæ Enchiridion κέρασ q₃ quoad moles ſinit ἀμαλθείασ etiam ad uerbum ediſcas. Sed nec magnopere ſum refragaturus iјs, qui cōtendent hæc noſtra non redolere ingenium, nec demorſos (ut aiunt) ſapere ungues. Doctis cum plinio dicam, cum hanc operam cōdicerem, non eratis in hoc albo, Mihi ſatis erit, ſi extēporalj hac noſtra coniectatione tibj tuiq₃ ſimilibus paulo faciliora fiant hæc Ciceronis ſomnia, ſed de quibus uerisſime dicj poſſit ille Saphus apud Ouidium uerſiculus, Somnia formoſo candidiora die. Vale.

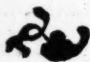
Londinj Calendis Decembribus.

CICERONIS CONSILIVM ET Argumentum Somnij.

HILOSOPHIA QVE RERVM omnium cognitio seu sapientiæ studium definitur, in Rationalem, Moralem Naturalemq; diuiditur. Sõnium uero hoc q̃uis promiscua doctrina refertum sit ut si quid aliud, quando tamẽ potissimum ĩ persuadenda uirtute uersatur, haud dubie ad morale genus pertinet. Ciceronj consilium cum Platone suo fuit commune. Vterque enim in illis suis quos de Repub. scripsere libris, postq̃ sedulo cunctis iusticiæ et uirtutum reliquarum studium suaserant, ne uiderentur mortales ad nudos inuitasse labores (Nam uirtus laborem comitem habet, cuius nulla appareant solida in hac uita premia, et rursus animorum immortalitas, unde futuræ uitæ spes pendet non ita uulgo recepta erat) ingeniosis tandem commentis, ostendunt animos hominum a funere et uiuacius subsistere et suum cuique pro anteactæ uitæ merito premium reponj. Plato enim in vltimo de Repub. militem quendam Pamphilium nomine Herum rediuiuum, quæ apud manes uiderat narrãtem inducit. Hic

apud nostrũ Cice. de mansurum statu, immo de uniuersa natura duo Africanj et Paulus æmilius uiri omnis memoriæ prestantissimj per insomnium admirabilj elegãtia et cõpendio disserũt. Innuit nimirũ Cicero id ĩ rebus humanæ rationis indaginem superantibus sequendum, quod excellentissimj uiri diuinitus edoctj tradiderunt. Eodem tendit illud Iuuenalis. Esse aliquos manes et subterranea regna, infra, nec pueri credunt nisi qui nondum ære lauantur Sed tu uera puta curius quod sentit et ambo scipiadæ. &c. Cæterum somnia quedam calitus inmittj (ne quis Ciceronem rej uanæ autoritate nixum existimet) infra suo loco indicabimus.

MARCI TVLLIJ Ciceronis Scipionis somnium ex libro de Repub. vj.

CVM in Africam uenissem A Manilio cos, ad quartam legionem tribunus (ut scitis) militum, nihil mihj potius fuit, q̃ut Masinissam conuenirem regem, famil iæ nostræ iustis de causis amicissimũ. Ad quẽ ut ueni, cõplexus me senex collachrimauit, aliquantoq; post suspexit in cœlũ, et grates (inquit) tibj ago summe sol, uobisque

IN SCIPIONIS SOMNIVM SCHOLIA.

SEXTO. SEX A se de Repub. libros cum consul esset scriptos Cice, 2. de Diui, testatur, qui toti desiderãtur præter hoc ex eorundem sexto fragmentũ, quod forte una cũ Macrobii cõmentariis seruatũ est, Hoc quoque principio obseruandum, Ciceronem in illis, Platonis more dialogo usum, cuius præcipuæ personæ fuere Africanus, posterior et C. lælius cognominatus sapiens.

Cum in Afri. Quamuis et alias profectus sit hic scipio in Africam, hic tamen apparet loqui de eo tempore quo sub Manilio consule tercio bello punico ad Carthaginem tribunus militabat. Ad quartam. Apud Liuium inuenies ut nunc pluribus nunc pancioribus, sit Ro. respub legiõibus defẽsa quæ prima secũda tertia. &c. sint ordine, et deinceps dictæ Legioni sæpissime præ fuit tribunus. Hora. Quod mihi pareret legio romana tribuno. MASINISSAM Numidie regẽ a Syphace regno pulsũ Africanus superior restituit, et in Ro. Po. amiciciã accepit, quã cõstanter ad extremũ spiritũ coluit, Aetatem ad centesimum extendit annum, regni spaciũ annis 60 emẽsus, Cicero Liuius Valerius autores Collachrimauit Nam et gaudium lachrimas ciere solet, quod meatus lachrimales qui sunt in oculis immodice aperiat humore sua sponte cadente, ut mœror eosdem adstringit frigore, calore sead intima recipiente, humore tanq; per uim expresso, Alex in proble. Apud Teren, lachrimo præ gaudio, Ad Cœlum, Aristo. in de

reliquij cælites, quod antequam ex hac uita migro, conspicio in meo regno et his tectis P Cornelium Scipionem cuius ego nomine ipso recreor, Ita nunq̃ ex animo meo discedit, illius optimj atque inuictissimj uirj memoria Deinde ego illum de suo regno, ille me de nostra Repub. percontatus est, multisque uerbis ultro citroque habitis, ille nobis consumptus est dies. Post autem regio apparatu accepti, sermonem in multam noctem pduximus

de mũdo. si tamen eius est, ex hoc gentis quę nos diuos ueneraturos natura docet, uel ipsa magistra colligit cælũ esse diuorũ domiciliũ, nimirũ illinc sentimus, esse om̃ uitã et motũ, adeoq; illic esse prime uirtutis motricis sedem. Sũme sol. Gentilis error planetas deos uocabat, sed pæcipue solẽ et lunã cæteris apud nos non tam specie q̃ uirtute potiores. Hec Iuno, Lucina Diana, Ille liber Apollo aliisq; noibus dictus est. Vergi. Sũme deũ sancti custos soracti Apollo. Plotinus quoq; tradit spheras et stellas aĩatas esse et uota exaudire. P. Cornelium. Nepotis præsentia Charissimi aui memoriam refricabat. Illius optimi. Inter tot huius decora est illud cõtinentiæ singularis argumẽtum, q nova Carthagine Hispanie urbe munitissima capta, adductã eximiæ pulchritudinis uirginẽ, Iuuenis uictor annos natus 24. sponso intactam restituerit, una cum auro quod parentes donum attulerant, tãtum sponsũ hortatus, ut Ro. Po. amiciciam coleret. Annibalem uicit, et Carthaginem tributũ pendere coegit inde dictus Africanus primus (ut ait Liuius) romanorũ ducũ noĩe a se uictę gentis nobilitatus. Imaginem in Capitolio Iouis cella habuit, perpetuam dictaturã recusauit. Eius est illud, nunq̃ minus solus q̃ cũ solus, nunq̃ minus ociosus q̃ cum ociosus, in sũma tantæ opinionis, ut queadmodũ Alexander magnus Iouis sit habitus filius, Silius Nec vero cũ te memorat de stirpe deorũ, prolem tarpeii mentitur roma tonantis. De suo regno. Cum vnus in multitudine rerum potitur, ex legibus tamen, regnũ est. græce βασιλεία. Si magistratus est popularis. δημοκρατία. Si optimatũ

mus, cũ ſenex nihil
niſi de africano loque
retur, omniaque eius
non ſolum facta, ſed
etiam dicta meminiſ
ſet. deinde ut cubitũ
diſceſſimus me et feſ-
ſum de uia, et qui ad
multã noctẽ uigilaſ-
ſem arctior quam ſo-
lebat ſomnus cõplex-
us eſt. Hic mihi (cre-
do equidem ex hoc
quod eramus locuti)
fit enim fere ut cogi-
tationes ſermonesq;
noſtri pariant aliquid
in ſomno tale qua-
le de Homero ſcri-

ἀριστοκρατία que πολιτεία id ẽ Re-
pub dicitur. Dicta, Ouid. meminerunt oĩa
amãtes. Arctior, inducit ſõnum (ait Aris.
ſcanſilis quidã uapor, quem cordis calor
ſolutũ, ad cerebrum uſque ſuauiter ſubue-
hit. Is cerebri frigore nubis in morẽ dẽſa-
tus, ſpirituũ aĩalium iter ad ſenſoria tãtiſ-
per dum diſſipetur inpedit. Hinc ſenſus ex
teriores uacationem habent ſuarũ functio-
num, immo hac quietis ratione Calor natu
ralis et ſpiritus, uigiliæ ladore feſſi et attri-
ti reficiuntur. Ergo cum uaporẽ hunc non
tam cibus dũ in ſtomacho coquitur, q̃ fa-
tigatio ratione calefactionis coniunctæ
multa diſſoluentis ſuppeditat, merito dix-
it arctior &c. Hic mihi. Cognitio fieri non
poteſt, niſi per rerum in nobis ſpẽs, quas
Plato natura inditas, ariſto. (qui aĩam a
principio παλίμψηστον cẽſet, id eſt tã q̃
tabulam deraſã rerum ſimulacris depingẽ
idoneam) induſtria noſtra ptas dicit. Has
ſpecies tã q̃ exuuias ad ſenſus exteriores
uiſum et alios deriuatas, illi rurſus ad inte
riores ſenſũ ſcilicet coẽm, phãtaſiã, et me-
moriã tranſmittunt, ſed paulo defecatio-
res, quæ ibi in ſpiritu quodã lucido (ut Al-
berto placet) uectæ feriatis iã ſenſibus ex-
terioribus, ſenſũ coẽm ubi ſe ſingulorum
nerui contingunt, non aliter intrinſecus q̃
res ipſe extrinſecus inpellere ſolent ſic
ut ludificatio huiuſmodi ſcænica, res ipſa
credatur, non ſine prodigioſis effectibus,
pro eiuſmodi impulſionis intenſione aut
remiſſione. Eſt ergo inſomniũ eiuſmodi
maginum inter dormiendũ apparitio, qua-
rum diſpoſitio interdũ eſt fortuita, ut nul-

bit Ennius de quo uidelicet sæpissime uigilans solebat cogitare et lopui Africanus se ostendit ea forma, qua mihi ex magine eius quam ex ipso notior erat. Quem ut agnoui, equidem cohorruj. Sed ille ades inquit animo, et omitte timorem Scipio, et quæ dicam memoriæ trade. Vides ne illam vrbem quæ parerere populo romano coacta per me, renouat pristina bella

la certa appareat causa. Interdum est a temperatura corporis, ut cum pituitosus somniat se in undis natare. Sæpissime a pristina animi cura, ut hic de Ennio qui poeticæ studiosus somniabat se fuisse in monte parnasso cum Homero quē interdiu assidue lectitabat. Anna soror (inquit Dido) quæ me suspēsā insomnia terrent? Hoc in causa fuit, cur Aris. dixerit studiosorum somnia optima. Verū hoc genus somnia cōstitutionis aut morborū indicia, aut studiorum argumēta, ad diuinationem inepta putantur. Sunt alia a cælo quod hic inferius producturū aliquid in elementis, formā illi rei similem etiam in homine minore mundo efficit. Sed quia nos uel alio auocamur, uel quia quæ formæ phantasię impressæ quibus effectibus suit cognatæ, et arcanā illā rerū sympathiam ignoramus, difficilis admodū est hic coniectatio. Pythagoras id putauit naturalis esse magiæ, in qua persarū regū pueros erudiri solitos tradit Plato. quod etiam confirmare uidetur principium, Danielis prophetæ, ubi magi, Babilonis accersuntur regi somnium expposituri. Esse item et hæc nunc a bono, nunc a malo dæmone, nunc a deo ipso sacræ utriusque instrumenti literæ apertissime testātē. Homerus uocat, ουϛζομ Διοσ αγγιλομ Macrobius enumeretis uariis somnii speciebus, ostendit pn̄s non esse ex vulgari et fallaci illo, īmo ex diuinorum esse genere. Et q̄q̄ dubiū nō sit quin his qui animi purgationem serio moliuntur, plus sit cōmercii cum spiritibus separatis, maxime si aliis regendis præsint, quia tamē passim non ita constat somnia unde sint, non immerito ad arcendam ludificationē, eorūdē superstitiosa obseruatione interdictum est plus æquo digressi sumus, quod libellus

preferat

bella nec potest quis-
escere, (ostenbebat
autem Carthagi-
nem de excelso et
pleno stellarum, il-
lustrj et claro quo-
dam loco) ad quam
tu oppugnandam,
nunc uenis pene mi-
les ? Hanc hoc bi-
ennio consul euertes,
eritque cognomen
id tibj per te partum,
quod habes ex no-
bis adhuc heredita-
rium. Cum autem
Carthaginem dele-
ueris, triumphum
egeris, censorque fue
ris, et obieris legatus
Aegyptũ

præferat somnii titulum. Ex imagine, quæ
in atrio uetere consuetudine, uel que in ca-
pitolio erat. Cohorrui. Horror est ex ingẽ-
ti pauore, qui calorẽ ad intima fulcienda
desertis extimis reuocat. Est autem natura
cõparatũ ut insolẽtẽ illã maniũ præsẽtiam
reformidemus. Virgi. obstupui steterũtq;
comæ et uox faucibus hæsit. Pristina bella
Diu Roma et Carthago urbs Africæ prin-
ceps, de orbis inperio cõtẽdere Succubuit
tãdem Hec, tribus uicta bellis quæ punica
dicta sunt, primo finẽ inp osuit Luctatius.
superata ad ægadas insulas Carthaginẽsiũ
classe. Alteri oĩm maxiẽ memorabili. Afri-
canus superior uicto Annibale. Terciũ cõ-
fecit Hic noster Scipio, cuius uirtus tertio
bello punico in Carthaginis obsidione
adeo enituit, ut consule Manilio et exerci-
tu ipsius opera seruatis. Cato rome dice-
ret illũ unũ sapere, reliquos in Africa mili
tãtes umbras esse, et ipse iuuenis admodũ,
cõtra legẽ annalẽ cõsul creatus sit, et Afri-
cũ illi bellũ demandatũ, quo anno Cartha
ginem quæ aphænicibus condita septĩ gẽ-
tos annos floruerat. xvii. dierum incendio
absũpsit. De excelso. Circulum intelligit
lacteũ, de quo infra. Hereditariũ. Bis ergo
hic Africanus erat, et ob familiã, et ob euer
sam Carthaginẽ. Censor, cuius officium
quinto quoque anno cõdere lustrum, cense-
re populũ, censuram morũ etiam in senatũ
ipsum exercere. Legatus in eas regiones
non tam ad socias indeorũ res, (quas uici-
ni reges infestarãt) cõponẽdas, p̃ adexplo-
da gentiũ ingenia et opes. ut intelligeretur
quibus copiis romano ĩperio adiici possẽt
Valerius tradit in ea legatione septẽ ha-
buisse, alii quinq; duntaxat comites, e quí-
bus fuit Panætius phũs, quo Scipiones

Aegyptum, Syriam, Asiam, Græciam, delegere iterum consul absens, et bellum maximum conficies. Numantiam excindes. Sed cum eris curru in capitolium inuectus, offendes Rempub. perturbatam consiliis nepotis mei. Hic tu Africane ostendas oportebit patriæ, lumen animj, ingenij, consilijque tuj. Sed eius temporis ancipitem uideo quasj fatorum uiā. Nā cū ętas tua ęptenos octies solis anfrac-

exēplo. Cicero philosophiæ studio pātrocinatur. Numantiam Hispaniæ oppidum magnaromani noīs ignominia .14. annos oppugnatū, Scipio iterū cōsul (cōtra legē annalē uetātem ante decēnium ad cōsulatū redire) creatus, exercitu obsessore (quē luxus corruperat) ad militarē disciplinam reuocatu, Cepit et incendit, iterūq; curru de more in capitoliū inuectus triūphauit. Consiliis nepotis. Tiberius Graccus superioris Africani ex Cornelia filia nepos una cū Caio frē legis agrarię propugnator fuit. Hæc lsanxit agros bello partos uiritim plebi cū nobilitate æquis portionibus diuidēdos, unde patres de possessione pellebātur. Senatus magnū in discrimen adductus, et turbulentissimæ in Repub. et per oēm italiam ortæ tēpestates. Multus est his Cicero, quippe qui eius legis oppugnator semper fuit acerrimus. Nā eo dicēte (ut inquit Plini) legē agrariā hoc est alimēta sua abdicarunt tribus. Ancipitē uideo. Instantē mortē auus nepoti aperte prædicere noluit, uel ut oraculi (quod aliqua ex parte ābiguū esse solet) seruaret decorū, uel ne trepidatione aliqua nepos a studio Reipub. auocaret, qui potius hic fatorū perplexitatē excusat. Fatū inquit Cicero id appello. græci quod. ἑιμαρμένην idest ordinē seriēq; causarū, priore sēper posteriorē ex se gignēte. quā colligationē si quis perspicere posset, nihil eum profecto uel futurum falleret. Septe nos octies solis anfractus id. est. 50. annos. anfractus uocat propter obliquitatem Zodiaci, in quo sol mouetur ab austro ad aquilonē rursus ad austrum. de quibus infra. Vterque plenus .i. perfectus Octonarius pythagoricis iusticia dicitur, quod æquissima partium distributione, ad unitates perueniatur in-

anfractus reditusq;
conuerterit, duoque
hi numerj (quorum
uterque plenus alter
altera de causa babe=
tur) circuitu naturalj
summam tibj fata=
lem confecerint, in te
unum atque in tuum
nomen se tota con=
uertet ciuitas. Te
senatus, te omnes
bonj. te socij, te lati=
nj intuebuntur. Tu
eris unus in quo ni=
tatur ciuitatis salus.
Ac ne multa, Dicta-
tor Rempub. consti=
tuas oportet, si impi-
as propinquorũ ma=
nus

fectiles. Diuiditur enĩ in bis quaterna hec in bis bina, Hec rursus in unitates. Efficit quoq; Pũctorũ numero cubũ corpus solidũ, cõstantis uirtutis symbolũ. Nam quatuor puncta quadri speciẽ explicant, quæ sibi rursus super imposita, intellecta altitutine media, cubũ cõficiunt. Septenarius pallas vocatur et uirgo. q unus intra denariũ primũ numerorũ limitẽ, nec multiplicatus generat queq̃, nec a quoq̃ generatur preterq̃ a monade, ut pallas de vno solo parente, nẽpe Iouis cerebro, nata perhibetur. Cõstat preterea ex numero impari masculo, et pari femina, nẽpe ternario et quaternario. ternarius q principiũ medium, habeat et finẽ perfectus dicitur, eoq; dis sacrificari solitũ tradit Aris. thure uidelicet igne et prece. Virgi numero deus impare gaudet. Quaternarius preter alia misteria, illud claudit, apud oẽs fere gẽtes dei nomẽ quatuor scribi literis, quod de latinis græcis et hebreis manifestum est. θεὸσ deus, et illud ineffabile. Tetragrãmaton. et in sũma, septenarius uniuersitatẽ perfectionẽq; designat, quod Home Virgiq; subindcant, Ille. τξισ μάκαξισ Δαναοι καὶ τετξακισ οιτολοντο, Hic, o terq; quaterq; beata. Immodicus a multis uisus ẽ Plato, ĩ hac pythagorica philosophãdi ratione maxime ĩ Timeo. Macrobius hic ad curiositatẽ usq; copiosus apparet. Sũmã fatalẽ, ut nõ fortuito, sed certa prouidẽtia perfecto in Repub. uiro præscripta sit ætas hec ãnorũ (nã tot ãnos natus periit) que ex pfectis ĩ se ductis numeris cõstaret. Et est profecto humanæ uitæ meta quedã præscripta, quã præterire nõ datur. Verũ hic ingredi inexplicabilẽ illã de

tur

nus effegeris. Hic cū
exclamaſſet Lælius,
ingemuiſſentque ce=
terj uehemētius, le=
terj arridens Scipio,
quæſo inquit ne me
e ſomno excitetis, et
pax ſit rebus, audite
cetera. Sed quo ſis
Africane alacrior ad
tutandam Rempu,
ſic habeto, omnibus
quj patriam con=
ſeruauerint, adiuue=
rint, auxerint certum
eſſe in cœlo, ac defi
nitum locum, ubj be
atj ſempiterno æuo
fruantur. Nihil eſt
enim illj principj deo
quj

fato diſputationē nō eſt cōſiliū. Cōſtituiſti
inquit Iob terminos eius, qui præteriri nō
poterūt. Dictator, Magiſtratus erat apud
romanos ſūmus, difficilimis. Reipub. tē
poribus uni ad ſex mēſes credita rerū oīm
ſūma. Impias propinquorū manus. Tibe
riū Graccum eiuſmodi ſeditionibus legis
agrariæ intētū, Scipio Naſica occidit, quod
factū cū hic noſter Scipio poſtea palā pro
baſſet, poſtridie eius diei inuētus eſt domi
mortuus, Sēproniæ uxoris Graccorū ſoro
ris (ut plerique credidere) opera clam ex
tinctus, quo anno geminatus ſol in cœlo
cōſpectus eſt. Tuditano et Aquilio conſu
libus. Hic cū exclamaſſet. Ciceronis ſūt uer
ba, repetētis ut ingemuerint. Lælius aliiq;
qui aderāt, cū ſupremū amiciſſimi hoīs fa
tū inſtare acciperēt, verū Scipio uultus hi
laritate metū diſſimulās, rogat eos ne ſe e
ſōno excicent, .i. ne ſōnii narrationē inter
pellarēt. Sed quo ſis Afri, pergit loqui A
fricanus maior. et ſunt quæ ſe quūtur ſanc
tiſſima. Patriā, eā regionē haud dubie in
qua naſcimur, modo cætera paria ſint, præ
cœteris excolere debemus. Id ſi nō dabi
tur, cū ſocrate aliiſq; ſapientiſſimis uiris.
vniuerſū mūdū unam urbē putemus, ſingu
las regiones ſingulos uicos, de cūctis mor
talibus benemereri ſtudeamus, et patriā du
camus ubicūq; uirtuti locus eſt. Apud Lu
canum eſt de Catone, Nec ſibi ſed toti ge
nitum credere mūdo. Et quāuis Magiſtratus
et bonarū artiū profeſſores hic habeāt præ
cipuas partes, tñ ut inquit Epictetus, non
parū patræ prodeſt, qui ſe probū preſtat
uirū. Certū, Circulū lacteū intelligit, in fix
arum ſtellarū ſphæra. Quomodo ſpiritus
corporeū habitet locū, altiore eget diſpu
tatione. Poetæ cāpos fingūt eliſios. Ex
noſtris quidā cœlum poſuere empireum,
extimū

omnem hunc mundum regit, quod quidem in terris fiat acceptius, quam concilia cœtusque hominum iure sociatj, quę ciuitates appellãtur. Harum rectores et cõseruatores hinc ꝓfectj huc reuertentur, Hic ego et si eram perterritus, non tam mortis metu quam insidiarum a meis, quæsiui tamen uiueret ne ipse et pater. Paulus et alij quos nos extinctos arbitraremur. Immo uero inquit hi uiuunt qui

extimũ ac ĩmotũ, beatorũ domiciliũ, uerũ modo beatus sis, q; dei cõtingit cõtubernio ubi sis non ita refert. Benificio Seruatoris Christi adeo cumulata ueræ beatitudinis cognitio nobis contigit ut etiã miserari possimus prestãtissimorũ inter gentes circa hanc rem deliria. Principi illi deo Etiã in sacris angeli et diuini hoĩes similitudinis cuiusdam benificio dii uocantur. Unum tñ uerũ et principẽ esse deum cuius nutu oĩa gerãtur etiã philosophi physica cõstantiq; ratione probarũt. Sed ut subtiliores omittam, Quid enim (inquit Cicero) esse potest tã apertũ tãq; perspicuũ cũ cœlũ suspeximus, cælestiaq; cõtẽplati sumus, q̃ esse aliquod numẽ prestãtissimæ mẽtis, a quo hæc regãtur. Iure sociati. Hoc latronũ factiones a regnis et ciuitatibusquæ si iure uacẽt magna sũt ut inquit Augustinus, latrocinia discernit. Harũ rectores. oẽs aĩas e cœlis interrena hæc corpora insano quodã amore delapsas tradũt, Platonici, et cum illis noster Origenes. Igneus est illis uigor (inquit poeta platonicus) et cælestis origo. Principes tñ uiros hinc potissimũ ꝓfectos credere par est, quod eximie cuiusdã uirtutis, et nõ uulgaris animæ munus sit dei hic agere uicariũ. Eiusmodi generosæ mentes quæ originis memores, natiuã nobilitatem recuperare, ac virtutũ studio tueri adnixæ sunt, mox in cœlũ, quod (ut inquit Macrobius) nũq̃ deseruisse uidebãtur, redeunt. A meis / Nimirũ illũ plus ingratitudo q̃ mortis nũcium offẽdit. Paulus, Africanus superior filiũ habuit adeo infirmæ tẽperaturæ, ut liberos procreare non posset, qua de causa, hic Scipio pauli æmilii filius, adoptatus est in Scipionũ familiã, quæ gẽtis erat corneliæ. Alterũ filiũ dedit idẽ paulus

quj ex corporũ uin=
culis tanquam e car=
cere euolauerũt. Veſ=
tra uero que dicitu
uita, mors eſt. Quin
tu adſpicias ad te ue=
nientem paulum pa=
trem? Quem ut uidi,
equidem uim lachri=
marum profudi. Ille
autem me conplexus
atque oſculans, flere
prohibebat. Atque
ego ut primum fletu
repreſſo loquj poſſe
cœpi Quæſo inquã
pater ſanccíſſime at=
quæ optime, quoni=
am hec eſt uita (ut
Africanum. audio di
cere

paulus gẽti fabiæ. fuit Is paulus eius qui
ad cannas cecidit filius. uir inſignis. Per=
ſen Macedoniæ regẽ duxit in triũphũ. Hi
uiuũt. Animi apud platonicos priuſq̃ ĩ cor
pora uenirẽt, apud ſuperos uixere corpus
ipſum. σωμα dicitur quaſi σημα id eſt
ſepulchrũ et carcer. Et ut uetus philoſo=
phia cẽſuit, plane inferi eſt, quippe in quo
anima perpetitur, quicpuid de inferis et
eorũ pænis fabulatur ãtiquitas. Phlegeton
eſt irarũ ardor. Letheũ flumẽ, diuinarũ re=
rũ et prioris uitæ obliuio. Vultur Iecur
rodẽs, tormina mentis male cõſciæ, in ſũ=
ma (ut inquit) vergilius, Hinc, metuunt.
cupiuntq; dolentq; nec auras reſpiciunt.
clauſæ tenebris et carcere cæco. Et q̃uis.
ut Aris. ait anima ſit corporis ẽtelechia. i.
actus et perfectio, nec prius ut theologis
nrĩs placet, q̃ corpori infunderetur apud
ſuperos habitarit, adeo tñ eius cõtubernio
degrauat̃. et a proprio uitę rationalis mu=
nere quæ diuinarũ rerũ cõtẽplatio eſt, au=
catur, ut hic ne uiuere quidẽ uideatur. Quo=
tus enĩ quiſq; eſt eiuſmodi ſtudio deditus?
Ergo aĩali moriente, aiã uere uiuere inci=
pit. Quid moror, Nimirũ Cupiebat fallaci
hac uita defungi, ut uerã illã adſequeretur.
Non abſimile eſt illud Paulinũ, Si tamẽ ſa=
cra hic admiſcere licet. Infœlix ego quis
me liberabit de corpore mortis huius? Nõ
eſt ita. oſtẽdit quidem aliquãdo redituros
nos illo tãq̃ in patriã, quãdo aĩorũ noſtro=
rũ origo illinc eſt. Sed quædã uitæ nobis
a deo aſſignata eſſe munia, quæ deſerere ni=
ſi illius iuſſu nefas ſit. præterea certiſſimã
uiã eſſe uirtutis ſtudiũ. Pleriſque perſuaſio
hæc inmortalitatis aĩorum, tãtum peperit
pñtis uitæ tædiũ, ut ipſi ſibi mortẽ cõſcil=
earẽt. quod Catonẽ feciſſe et Cleombrotũ.
legis

tere) Quid moror in terris ? Quin huc ad nos uenire propero ? Non est ita inquit ille nisi enim deus is cuius hoc templum est omne, quod ad spicis, istis te corporis custodijs liberauerit huc tibj aditus patere non potest. Homines enim sunt hac lege generatj qui tuerentur illum globum, quem in hoc templo medium uides quę dicitur terra.

Hisque animus datus est ex illis sempiternis ignibus

lectis platonicis super hac re disputationibus proditū est, sed hoc nō licere, efficacissima ratione docet hic Scipio. Catonē Hoc noīe reprehēdit noster Augus. I. de ciui dei. Verū Seneca stoicus probat, itidem et cicero cū alibi, tñ in officiis. Atqui cæteris inquit uicio datū esset forsitā, si se interemissent, propterea q eorū uita et mores fuerāt faciliores. Catoni autē cū incredibilē natura tribuisset grauitatem, eāq; ipse perpetua cōstantia roborasset, semper q; in proposito susceptoq; cōsilio permansisset moriendū potius q tyrāni uultus aspiciendus fuit. Tuerētur globū illū. Terram incolerent, obtinet autē hec ut infra mōstrabimus, mediū & infimū totius mūdi locū. Est in sacris, posuit deus hominē in paradiso uoluptatis, ut operaretur et custodiret illū. Templo. Seneca uocat uniuersum mūdū, ingens dei templū. Cato apud Lucanum Estq; dei sedes, nisi terra, et pōtus et æther, et cœlum et uirtus, superos quid querimus ultra ? Iupiter est quodcūq; uides quocūq; mouerís. ut sciat quisquis (inquit Macrobius) in usū huius tēpli inducitur, ritu sibi uiuendū sacerdotis. Sumus sane hoīes, antistites huius magni templi quod diuino numine plenū est. Hisq; aīus. ignea uocātur sidera, a luce potius q ardore, quæ etiā Aristoteles aiāta esse cēsuit, licet quidā interpretētur id ab eo dictū, ob assiduā intelligentiarū pręsentiā et motū. Et iā diximus ex platonicorū sētētia, aīorū originē e cœlo esse. Quid autē sit aiūs nullius nūq aiūs satis clare cōsecutus uidetur. Philisophorū est hic infinita uarietas. Sed plato et Aris. inter alios uerissime. Hic entelechiā. i. perfecti habiā, ut sic dicatur seu absolutā corporis perfectionem, quæ uitam

 præstet

bus quæ ſidera et ſtellas uocatis, quæ globoſæ et rotundæ diuinis animatæ mẽtibus circulos ſuos, orbesque conficiunt celeritate mirabilj. Quare et tibj Publj, et piis omnibus retinendus eſt animus in cuſtodia corporis nec iniuſſu eius, a quo ille eſt uobis datus, ex hominum uita migrandũ eſt, ne munus humanũ aſſignatum a deo defugiſſe uideamini. Sed ſic Scipio, ut auus hic tuus, ut ego, quj

præſtet et motũ. Ille ſubſtãtiam intellectilem per ſe agitabilẽ dixit. Globoſæ. hanc etiã figurã præfert caput, præcipua aĩæ ſedes. Diſcrimẽ inter aĩam et aĩm docet Iuuenalis. Priucipio indulſit coĩs conditor illis, tãtum aĩas, (de beluis loquitur) nobis aĩm quoq;. Munus humanũ. Nulla ſane perſuaſio eſt, quæ plus ad æquanimiter perferẽdas huius uitæ moleſtias conducat, q̃ hec de ſtatiõe nobis imperata a deo. Apposite Epictetus uitã hanc fabulam, nos actores, deũ autorẽ. ſuam cuique proarbitrio perſonã diſtribuentẽ docuit. Iuſticiam et pietatem. in quibus oĩs uirtus includitur altera deũ patriam, parẽtes reſpicit, altera oẽ hoĩm genus. Inter flãmas, circulus. Is Circulus lacteus eſt, Sic dictus a cãdore. Ouidius. Eſt uia ſublimis, celo manifeſta ſereno, lactea nomen habet, candore notabilis ipſo, tranſit per geminos & capricornum, unus cœleſtiũ circulorũ ſenſui conſpicuus, candorem a multarũ paruarũ ſtellarũ inuicem cõtiguarũ (quas Aris. Sporedes uocat) confuſo lumine accipiens. A Graiis Græce γαλάξια dicitur a γάλα ꝙ lac ſignificat. Si ingenue uerum fateri uelimus, diſciplinas oẽs, imo & bonam religionis partem græcis literis debemus. Gens plane clara ingeniis & fortibus auſis, quo magis dolendum eſt a barbara illa turcarum gente, terrã diſciplinarũ oĩm parente occupari. Plane inauſpicati ſunt qui græcas literas ad nos profugas & uelut ſupplices, eliminandas putant. Præclara cetera. Liberius eſt contuitus cælum. Nam cum nos hic in terra poſiti (ut aſtronomi demonſtrant) plus q̃ cæli dimidiũ uideamus, qui paulo altius eleuantur, plus eius uident

quj te genuj, iustici=
am cole et pietatem.
Quæ cum magna sit
in parentibns et pro=
pinquis, tum in pa=
tria maxima est, quia
ea uita uia est in cœ=
lem et in hnnc cœtū
eorum quj iam uix=
erunt et corpore lax=
atj illum incolunt lo=
cum, quem uides.
Erat autem is splen=
didissimo candore in
ter flammas circulus
elucens, quem uos
(ut a Graijs acce=
pistis) orbem lacteū
nuncupatis. Ex quo
omnia mihi contem=
planrj

uident idq; pro sublimitatis gradu. Virgi
lius. Candidus insuetū miratur limen o-
lympi. Sub pedibusq; uidet nubes & side-
ra daphnis. Quas nuu q̄ ex hoc loco. Duo
admiratum se dicit, stellarū nouitatē & mo
lem. Nam aliquas illic uiderat, quas in ter-
ra nobis uidere non datur, quippe eas quæ
intra ambitū poli antarcici cōtinentur. quæ
non minus q̄ polus ille nusq̄ nobis conspi
cuæ sunt, vt illæ cōtra nunq̄ nobis occidūt
quæ intra circulum nostrū articū continen
tur. Molem præterea miratur. Nam in mag
na distantia, res etiā maxima parua appa-
ret, quod quo longius absumus a re uisa,
hoc deriuatæ ab ea pyramidis conus exi-
lior penetrat ad visum. Deprẹhensum est a
Ptolomeo et alis eius disciplinæ auctori-
bus, plerasq; stellarū fixarū, magnitudine
terræ molem superare. Minima que vltiā.
Lunæ sphera elementari regioni proxima
est, ipsa luna suo interuentu solem aliasq;
stellas occultat, que ratio est inuestigandę
vicinitatis stellarū. Lumē a sole mutuatur,
qͥ constat ex eo qͥ in eclipsi, interposita re-
cte inter ipsam & solem terra, obscuratur
illa alia sydera non item, quia conus seu
mucro umbræ terræ, adeo non protendi-
tur. In coniunctione capit lumen a sole su-
perne quod paulatim demissum, nobis re-
uerberatione quadam impertitur. Quidam
minorem a terra ex hoc colligunt, quod in
solis eclipsi luna non potest toti terræ so-
lem adimere, dicitur terra quadragies lu-
na maior q̄q̄ ad cælū collata fixarū, pun-
cti rationē obtineat, & nullius fere sit mo-
lis, quod de stellis dici non potest, cum sint
certa pars sui orbis, atq; adeo terra ma-
iores. Imperii nostri. Nam spaciū quod a
Gadibus est ad taurum usq; montem angu-

plantj præclara cæ- tera et mirabilia uidebantur. Erant autem eæ ſtellæ, quas nunquam ex hoc loco uidimus, et eæ magnitudines omniũ, quas eſſe nunquam ſuſpicatj ſumus. Ex quibus erat illa minima, quæ ultima cœlo, citima terris, luce lucebat aliena, ſtellarum autem globj terræ magnitudinem facile uincebant. Iam uero ipſa terra ita mihj parua uiſa eſt, ut me imperij noſtri, quo quaſj eius punctum attin-

ſtum eſt, ſi ad totius telluris & aquæ globi molem conferatur, porro illis terminis finitum erat Romanũ imperiũ. Nunne aſpicis? altius exorditur mundi deſcriptionẽ. Eſt autem mundus vniuerſus ſphæra. ſ. globus ſolidus, ex ſubſtantia duplici æthe rea ſcilicet & elementari conſtans. Illa motus niſi localis neſcia, hac oĩmodæ mutationi obnoxia. De incorporea intelligẽtiarum natura, nihil in præſencia. Forma totius molis haud dubie eſt rotunda. Nouem tibi. Hec tota elemẽtaris moles, unius globi locum obtinet. Deinde ſinguli planetæ ſuos habent orbes, ſuperiore inferiorẽ ſuper complectente, quorũ ſingulis aſtronomi tres ad minimũ orbes duos ecentricos & unum concentrinnm tribuunt. Octauus orbis eſt in quo ſunt ſtellę fixæ. ſupra quẽ nullum arbitrati ſunt ægiptii & Chaldæi, quos ſecuti ſunt Plato Ariſt. Hypparchus, & Ptolomeus, in qua etiã opinione, contra recentiorũ ſententiã, ſunt pleriqꝫ noſtre ætatis. Magna ſane vt in aliis, ſic et in hac diſciplina uarietas eſt. Extimus ergo ille & nonus, deus ex Platonicorũ ſententia dictus. i. diuinũ animal una cum tota orbium reliquorũ mole in. 24. horis, ab oriẽte in occidentem, rurſus ad orientem mouetur, alium motum habet ſtellifer ille orbis, quo in centũ annis gradu vno promouet contrario motu orientem verſus, qui in triginta ſex milibus annis completnr. Stellarum uero fixarũ dicitur, quod eius ſtellę non ut planetę, nũc viciniores, nunc diſiunctiores ſint. Cui ſub iecti. Motus ille cõis ſtellifero & aliis orbibus. fit in. 24. horis, ſuper polis mundi, ab oriente in occideetem. Proprii ſingulorum motus contranituntur ab occidente in orientem, rurſus ad occidentem

attingimus, pœnite-
ret. Quam cum ma-
gis intuerer, quæſo
inquit Africanus,
quouſque humi de-
fixa tua mens erit?
Num ne aſpicis quæ
in templa ueneris?
Nouem tibi orbibus
uel potius globis cõ-
nexa ſunt õnia, quo-
rum unus eſt cœleſ-
tis extimus, qui reli-
quos omnes cõplec-
plectitur. Summus
ipſe Deus arcens et
continens cæteros, i
quo infixi ſunt illi,
qui uoluuntur ſtella-
rum curſus ſẽpiterni.
Cui

dentem ſuper polis Zodiaci, diſtantibus a
polis mundi. 23. gradibus & 51 minutis.
Idem autem corpus poſſe ſimul diuerſis
motibus moueri, oſtendit motus hominis
in naue puppim uerſus, illa aliorſum uecta
Saturnia. Curſum proprium ſub zodiaco
triginta annis abſoluere dicetur, gelidæ,
& rigentis naturæ, imo & maleficæ, quæ
cum planetis tribuuntur intelligendum eſt
operari quædam hic in nos noxiis quibuſ-
dam qualitatibus, potius q̃ in ſe habere, vt
in herbis gemmiſq; uidemus. Iouis Iupit
ſuum curſum. xii. annis abſoluit. Macro-
bius hunc & Venerẽ ſalutares putat, quod
cum ſole & luna, quorũ hæc uegetandi ille
ſentiendi uim tribuit, numeris quibuſdam
muſicis conueniant, quod Marti Saturnoq;
non competit. Mercurius eius ingenii dici-
tur, cuius eſt planeta quo cum graditur. Re-
galis eſt & magnificę naturę autor Iupiter
Mars biennio zodiacũ percurrit. Feroci a
parit ĩgenia, color illi igneus. Sol medius
inter planetas, tribus vtrinq; locatis, cuius
tantę virtutes ſunt, vt ſol. i. ſolus quemad
modum Ciceroni placet, ſit dictus. Quod
alii planetę ſecundũ uarios eius aſpectus
plus minuſq; poſſunt princeps & modera-
tor, mens ob lucis prę ſtantiã, temperacio
anniq; quod naſcendi ſit ab eo uis & inter
eundi uices. Nam Ariſto. cauſam apud nos
ortus rerum et interitus, dicit motum ſolis
in zodiaco, acceſſu item et receſſu. 4. anni
tempora diſtinguit, Ver, ęſtatem. autumnũ
hyemeq;. Nunq̃ eclipticã egreditur. Cur-
ſum perficit. 360. & quinq; diebus cum
ſex horis quę quinto anno intercalarẽ diẽ
conficiunt. Plinius molem eius ex umbris
arborum colligit. Macrobius alia ratione,
octies terra maiorem ſed rationibus uterq;

Cui ſubiecti ſunt ſep
tẽ, qui uerſãtur re=
tro, contrario motu
atq; cœlũ Ex quibus
unum globum poſſi
det illa, quam ĩ terris
Saturniã nominant
Deinde eſt hominũ
generi proſper & ſa=
lutaris ille fulgor qui
dicitur Iouis Tum
rutilus, horribilis q;
terris, quẽ Martem
dicitis. Deĩde ſubter
mediam fere regionẽ
Sol obtinet, dux, &
princeps & moderta=
tor luminũ reliquorũ
mens mundi, & tem=
peratio, tanta mag=
nitudine

forſaſſe non ita exactis. Veneris. Co=
fere cum ſole motũ habet, nuũq̃ ab eo lon=
gius unius ſigno ſpacio abſcedens, ſunt
enim in zodiaco duodecim ſigna quę ſin=
gula longitudinis habent. 30. gradus, la=
titudinis. 12. nunc mane ſolem antecedit,
nũc ſub occaſum cõſpicuus, lucifer dictus
et veſper. Mercurii ſtella ſolis (ut Venus)
iter imitatur, orbiũ & motus perplexitate
præter cæteros inſignis, ſuperioribus pla=
netis a ſole ad triquetrũ ad quadratũ, imo
oppoſitũ aſpectũ abeuntibus, hic cum Ve=
nere ſigni unius dũtaxat abſedit interuallo
hoc tñ latius ab ecliptica excurrũt hi duo.
Luna Zodiacũ abſoluit. 27. diebus & ho=
ris octo, ſed quia ſol interim totidẽ circiter
gradus cõfecit, nec eũ inuenit quo loco re=
liquit, ſupereſt itineris biduũ priuſq̃ cũ ſo
le cõiũgatur, & tũ. 2. poſt die uiſiter, quo
magis abſcedit a ſole, hoc magis qua nos
reſpicit parte illuminata. Creſcit cornibus
a ſole auerſis ad orientẽ, decreſcit iiſdem
auerſis ad occidentẽ. Deliquiũ lune fit in=
teruẽtu terræ inter ipſum & ſolem, tum cũ
ipſa eſt in capite aut cauda draconis, ſunt
autẽ hec puncta eclipticæ lineæ medie zo=
diaci, in quibus circulus lineæ imaginatur
eclipticã interſecare. Nã licet oẽs planetæ
moueãtur ſub zodiaco, tñ ſingulis dantur
proprii poli, uon longe a polis zodiaci,
quibus uariatis, neceſſe eſt & axes & circu=
los uariari, q; etiam in cauſa eſt cur excur=
rant ab ecliptica. Maculã dicũt eſſe partẽ
eius (nam diaphanũ corpus eſt) minus po=
lita craſſioreq; adeoq; luci minus peruiam
Pręter aĩos de hac re infra. Media & noua
te ls. Cõpertũ eſt argumẽtis certiſſimis mo
lem ex terra aquaq; cõpoſitã, unũ efficere
globum rotundũ, qui medius ſit & imus in
uniuerſo

nitudine ut cuncta
ſua luce Inſtret & cō=
pleat. Hunc ut comi
tes cōſequūtur, alter
Veneris ,alter Mer=
curii curſus. In īſimo
q; orbe Luna radijs
ſolis accenſa cōuerti=
tur. Infra autem iam
nihil eſt niſi mortale
& caducum præter
animos generi homi
num munere deorū
datos. Supra lunam
ſunt omnia eterna.
Nam ea, que eſt me
dia ,& nona tellus,
neq; mouetur, & in
fima eſt, & in ea m fe
runtur ōnia ſuo nutu
pondera

vniuerſo orbe, aerē vero vndiq; circūfundi
il.i. cui rurſus apud Aris circūfunditur ig-
nis ſphæra, ſed propter raritatē inconſpi-
cua. Alii ignis elementū ſparſum uolunt
per aerē, adeoq; ipſa telluris uiſcera. Intra
uero illū globum ex terra aquaq; cōpactū
eſt punctū quoddā mediū quod centrū no-
catur mūdi ad quod tanq̃ ad propriā ſedē
equabili quodā cōnixu tendunt naturali-
ter oīa grauia quæ etiā ratio aliqua eſt ro-
tunditatis eius molis quanq̃ aſtronimi alia
habeāt eiuſdē rei argumēta. Hinc etiā eli-
ciuntur cōcluſiones illæ in ſpēm nō ueriſi-
miles uidelicet cum progredimur nos cir-
culū deſcribere nō rectā lineā & turres ad
amuſſim exædificatas viciniores eſſe in fun
damentis q̃ faſtigiis grauibus nimirū quo
propius accedūt ad centrū hoc plus appro
pinquātibus ad inuicē qn̄ eodē recta linea
tendūt. Tantus & tam dulcis. Quod de mu
ſica cœlorū ratiōe traditur ex Pythagora
ſumptū eſt iucūda vt inquit Plinius magis
q̃ neceſſaria ſubtilitate, ut etiā Ariſto. puta
uit. Sed enī ut in ponderibus ſunt propor
tiones equalitatis dupli tripli, et deinceps
aliæ ſic & in ſonis iuxta acutū & graue in-
tenſum & remiſſum, ut uidemus in fidibus
aliiſq; inſtrumētis muſicis, que ab altera
parte grauiter, nempe ea que longius abeſt
ab impulſu ab altera acutius, nempe uicina
impulſui. eadem quoq; corda leuius pul-
ſata grauem, intenſius acutum reddit ſo-
num, ex omnibus vero eiuſmodi propor
tionibus certæ aliquot deprehenſæ ſunt
ad cōficiendā harmoniā ſeu concentū ido-
neæ qui per tonos, dieſes, & ſemitonia gra
ditur Pythagoram Græci iactant autorē ex
malleorū ponderibus inuicē collatorū, ver
bi gratia tonus cōſtat proportione ſeſqui-

pondera . Que cum intuerer stupens ,ut me recepi ,Quis hic inquam quis est ,qui complet aures meas tantus & tam dulcis sonus ?Hic est inquit ille ,qui interuallis cō iunctus imparibus, sed tamen pro rata portione distictis im pulsu ,& motu ipsorū orbium cōficitur ,qui acuta cum grauibus temperans uarios æ= quabiliter concentus efficit .Nec enim silē tio tanti motus īcita= ri possunt ,& natura fert ,ut extrema ex al

era

octaua quæ est cum maior numerus cōtinet minorē totū & octauā eius partē, ut nouem octo qua intensionis mensura re dicitur su perare ut proxime suppositū. Sunt autem precipue cōsonātię tres Δια τεσσαρων qui consistit in proportione sesquitercia, qualis est octo ad sex, octo enī sex cōtinet, & terciam senarii partē nempe duo. Δια πεντε in sesquialtera, qualis est. 9. ad 6. nam nouem senariū cōtinet & alteram eius partem qualis est intensionis la ad re proxime suppositū. Ex illis vero duabus cōsonātiis iunctis cōsurgit Δια πασων quæ consistit in proportione dupla qualis est inter re & octauam ab ea supra positā notam la a corda dicta προσλαμβανο μενη vsq; ad μεσην. Sed difficile est effi cere, ut hec ad cælorū harmoniam quadrēt tum propter uariam insterticiorum & mo tuum enumerationem tum quod uetus mu sicæ ratio nonnihil est ab ea nostri tempo ris diuersa tum quod commenticia, certa ratione constare non possunt. Terra igitur in hac musica ratione immota silet, ab ea tamen Plinius ad lunam tonum ad Mercu rium diesim a Mercurio ad Venerem apo tomen a Venere ad solem diesim & apo tomen que conficiunt diapente a sole ad Martem tonum, deinde ad Iouem diesim a Ioue ad Saturnum apotomen ab hoc ad octauum orbem diesim & apotomen que diapason ex diapente & diatessaron inte grant. Alii aliā hic ineunt rationē vt si lente terra ob octaua sphæra que intelligatur

corda

tera parte grauiter, ex altera autē acute so nent Quā ob causā sūmus ille cælj stelli= feri cursus, cuius con uersio est cōcitatior, acuto & excitato mo uet sono, grauissimo autem hic lunaris, atque infimus. Nam terra nona immobi= is manens, ima sede semper heret, cōplex a medium mundi lo cum. Illi autem octo cursus, in quibus, eadem uis est duo= um septem effici= unt distincctos inter uall s

corda dicta Mese sit diapente, ad solem, quippe constans ex, iiiii, interuallis, i, tribus tonis & hemitono, & quinq; vocibus seu phthongis, et rursus a sole ad lunam, postremam sit diatessaron constans ex duobus tonis & hemitonio, i, tribus interuallis & quatuor uocibus bis supputata ut sit postrema diapente, et sic illi octo cursus in quibus eadem uis est (ut aliqui codices habent) modorum propter unum quendam concentum vel duorum, non vt quidā existimerunt Mercurii et Veneris, nam illi in motu & a sole & a se inuicem discrepant, etsi non tantum quantum alii, sed ut sit in magade ubi propter summam cōsonantiā suprema octaua & infima uox idem sonare videntur, efficiunt sonos distinctos septē interuallis. Nā tot sunt interualla inter octo cordas & sic lectio que hic ut Erasmus annotauit uaria & impedita est aliquanto efficitur planior. Qui vero septenarius numerus modus omnium rerū sit vel etiā ut Theodorus legit σύνδεσμος, i, nodus partim supradictum est plenissime tamen apud Macrobium. Cæterum Aristo, hec de cōcentu absurda existimat, cum nec corporum magnitudo nec motus velocitas sonū edere possit absq; uiolenta corporum eorundemq; durorum collusione ut nauis & sagittæ motus docent. Iam a cęlo tam violentia q̃ etiam duricies abest cum hæ et aliæ qualitates ex calido frigido humido, siccoq; nascatur que omnia in cælo ipsa non sunt aut astris licet hec sua uirtute hic inferius producant. Quod uero adferunt hos sonos propter consuetudinem non audiri puerile videtur cum nec pueri recens nati hos exaudiant, Sed hic Cicero Pytha

ualis sonos, qui nu=
merus rerum omni=
um fere modus est
Quod docti homi=
nes neruis imitati at
que cantibus, aperu=
ere sibi reditu ad hũc
locum Sicut alij, qui
præstantibus ingeni
js in uita humana di
uina studia coluerũt
Hoc sonitu comple=
te aures obsurduerũt
Nec est ullus hebeti=
or seusus in uobis si=
cut in illis, ubi Ni=
lus ad illa, quæ cata
dupa nominãtur pre
cipitat ex altissimis
montibus, ea gens
que illum locũ acco=
lit, propter magnitu
dinem

goticos secutus est quibus si per metapho
ram hec dicta essent sic ut concentus ille sit
rata uicissitudo perpetuus tenor & decen-
tissimus ordo motus cælestiũ., nemo recla
maret, nam & apud Iob mentio est de cõ-
centu cælorum, Docti homines Apollo/
Amphion/Orpheus / Pythagoras musicæ
autores, aut illustratores neruis & fidibus
imitati sunt cælestem concentum, quibus
studiis dediti que scꝫ ad animi cultum spe-
ctant, nõ beluininis volupiatibus, meruere
a funere in cælũ recipi, Ouidius. Fœlices
animæ quibus hæc cognoscere primum. !
Inq; domos superum scandere cura fuit.
Virgilius id genus uiros docet magnis ho
noribus affici in campis elisiis, Quiq; ho-
minum inuentas uitam excoluere per ar-
tes omnibus his niuea cinguntur tempora
uitta. Obsurdueruut, Pythagoras cum con
stituisset illum uocalem cælorum concentũ
contra aurium iudicium, excusabat hebetu
dinem sensus auditus, quem sonitus huius
tum magnitudine tum consuetudine con-
tingere dicebat. Nam & Aristo, tradit sen-
tiendi uim temperamentum habere quod
dam quod rei sensibilis obiectę exuperan-
tia non solum debilitat sed etiam corrum-
pit, ut hic de solis fulgore affertur & ocu-
lis item et de illis Nili præcipitiis quæ di-
cuntur Catadupa λωυπτεω græce. est ca
dendo sono inde nili cataractæ dicta sunt
catadupa, Iu alueo nili fluminis ęgypti sũt
scopulorum angustiæ & crebræ rupes qui
bus ille impeditus & exasperatus sæuus
insurgit ubi illisarum cautibus undarum
lucta et præcipiti immanis amnis delapsu
tantus efficitur sonus ut accolę sæpe alio
migrare, ut Seneca scribit sint coacti, Est
est

dinē̄m sonitus sensu
audiendi caret Hic
uero tantus est toti-
us mūdi incitatissīa
conuersione sonitus
ut eum aures homi-
num capere nō pos-
sint. Sicut intueri ne
quitis aduersum solē
eiusq; radijs acies uīa
sensusque uincitur.
Hæc ego admirans
referebam tamē ocu
los ad terram identi-
dem. Tum Africa
nus inquit. Sentio te
sedem etiam nūc ho
minum contempla-
ri ac domum. Quæ
si tibi parua ut est ita
uidetur, hæc cœlestia
semper spectato, illa
humana

& huius generis in septentrionali Britan-
nia (Scotiam uocant) flumē nomine (si me-
mini) Taia vbi accolæ excisas in sylua ar-
bores in flumen uicinum colligatas coniu-
ciunt (nam aliter propter montes cōmode
in urbem inuehi non possunt) illis accolæ
(sunt siluestre hominū genus) superimpo-
siti & tanq̄ naui vecti per illa fluminis prę
cipitia magno spectantium stupore dela-
buntur incolumes. Similia produuntur de
Nili accolis hoc magis admiranda q; hic in
fra meroen latitudinem habet trium miliū
passuum amnis in primis inclytus. Sedem
hominum, terram intelligit. Ingreditur hic
dissuadere nepoti gloriæ studium prestan-
tium alioqui ingeniorum & uoluptates o-
pesq; contemnentium pestem præsentissi-
mam. Nam qui præsentium premiorum cō
templatione (quando hæc sæpe bonis ma-
lisq; iuxta contingunt aut omnino non cō-
tingūt (uirtutem colit, periculum est ne eā
deserat. Gloriæ locus (inquit Cicero in of
ficiis, est sane lubricus quod uix inuenitur
qui laboribus susceptis periculisq; aditis
non quasi mercedem rerum gestarum desi-
deret gloriam elegāter scriptum est Iuue-
nali. Bellorū eximie trūcis affixa trophæis
Lorica & fracta de casside buccula pędens
Et curtum temone iugum uictæq; triremis
Aplustre & summo tristis captiuus in arcu.
Humanis maiora bonis creduntur ad hæc
se Romanus graiusq; ac barbarus indupe-
rator. Erexit causas discriminis atq; labo
ris. Inde habuit tanto maior famę sitis est
q̄ Virtutis, quis enim virtutē amplectitur
ipsam Premiam si tollas? Tria autem po
tissimum in gloria expeti solent que singu-
la exigua & momentaria adeoq; longe in-
fra uirtutis dignitatem esse ostendit, sunt

humana cõtemnito Tu enim quam cele=britatẽ ſermonis ho=minum aut quam ex petẽdam gloriã cõſe=quj potes ?Vides ha bitari in terra raris & anguſtis in locis ,& in ipſis quaſi macu=lis , ubi habitatur, uaſtas ſolitudines in teriectas. Hos quod qui incolunt terram, non modo interrup tos ita eſſe ,ut nihil inter ipſos ab alijs ad alios manare poſ ſit ,ſed partim obli=quos, partim trãſuer ſos partim etiã aduer ſos ſtare uobis ,a qui bus ſpectare gloriam certe

autem hæc ut paſſim et per omnia nagetur loca ut apud q̃ plurimos eoſdemq; opti=mos & ut perenniter duret ; quæ locorum temporumq; anguſtiis et mortaliũ deniq; rerum interitu ineuitabili impediũtur. Op=portune interim zonarũ magniq; anni ra=tionem obiter & uelut in tranſcurſu expo=nit. Vides habitari facilius zonarum in ter ra ratio intelligetur ſi pauca quędam de circulis cęleſtibus prefati fuerimus. Cõſtat imprimis & iam dictum eſt mundum eſſe globoſæ figuræ & perpetuo circulorum motu circũagi. Hic motus imaginatur fieri ſuper linea recta per mediam molem eun=tem cuius alter terminus polus dicitur arti cus nobis perpetuo conſpicuus , alter an=tarticus, priori e regione oppoſitus nobis occultus iis tamen manifeſtus qui ad auſtrũ ultra æquinoctialem circulum degunt. Nã ſub æquinoctiali uterque orizonta contin=git. Pręter illos polos totius machinæ ſũt & alii poli zodiaci & planetarum contra priorem illum mundi motum in orientem aſſidue euntium, qui ab illis mũdi polis ab ſunt. 23. gradibus, & hi minutis. Aſtrono mi eñ cælũ uniuerſum in. 360. gra. par=tiuntur. Circuli ergo illi quẽ poli zodiaci imaginantur deſcribere circa polos mũdi uocantur articus & antarticus , q̃uis aliter tradat Proclus. Articum circulum ſequitur qui dicitur tropicus cancri & ſolſticialis & is eſt quem ſol in zodiaco uectus imagina=tur deſcribere in puncto zodiaci propin=quiſſimo puncto noſtro uerticali quem ze=nith vocant. Nam cum ad eum ſol peruene rit non vlterius accedit ad nos, ſed regredi tur ad diuerſam mũdi partem, eaq; de cau ſa dictus eſt ſolſticialis & tropicus .i. con=uerſionalis longiſſimum præſtans diem & breuiſ=

certe nullā potestis. Cernisaūt terrā eādē quasi quibusdam re= dimitam &circuūda= tā cingulis e quibus duos maxime inter se diuersos, & cœli uerticibus ipsis ex u= traq; parte subnixos obriguisse pruina vi des Medium autem illum & maximum solis ardore torreri Duo suut habitabi= les ‘quorum austra= lis ille ‘in quo quj in sistunt, aduersa uo= bis urgent ut uestigi= a, nihil ad uestrū ge= nus: Hic autem la= ter subiectus aquilo= ni, quem incolitis,

cerne

breuissimā noctem ab artico circulo. 42. gradibus, & 15 minutis distans. Secundum hunc est æquinoctialis circulus plane maxi mus, quippe qui cælū in duas æquales par tes diuidit sic dictus simul ꝙ qui sub eo de gunt semper habēt dies nocti æquales. xii. utrinque horas (horū enim orizon omnes circulos quos describit sol in anno. 360. ad angulos rectos secat & in æquales por= tiones) simul ꝙ dum sol est in hoc circulo quod bis contingit in anno eis etiam qui sphæram habēt (ut nos) obliquam dies sit nocti æqualis quod ubicūque simus mediā illius circuli partem uideamus. Cæterum si quis punctum uerticialem haberet polū ipsum, tunc æquinoctialis esset illi orizon quo fieret vt dimidiū anni illi nox esset al terū dimidiū, dies cum sol vltra orizonta vi. menses consumat & totidem citra. Di= stat ab a circulo cancri quantum polus zo= diaci a polo mūdo id est gra. 23. & 51. mi nutis sic em̄ maxima solis declinatio & di= stantia circumferentiæ circuli artici a polo muudi equantur. Huic succedit circulus di= ctus tropicus capricorni ī quo maxime ab= est sol a nobis, solis vltima meta diesque breuissimus & longissima nox, idem apud illos pollēs quod apud nos tropicus can= cri, quare nobis æstas est illis hyems, & cō= tra. At iis qui sub æquinoctio sunt bis in anno est estas bisque hyems sole bis per eorum capita transeunte. Distat hic cir= culus ab æquinoctiali quantum cancer, Cō ficit sol cursu suo in anno circulos. 360. sed solum hi tres, medius uidelicet, æqui= noctialis, & duo extremi tropici in sphæ= ram adhibentur. Antarticus circulus idem pollet apud illos in austro, ꝙ apud nos antarticus. De zodiaco uero ut circulus est

cerne quã uos tenui parte cotigat, Omnis enim terra quæ colitur a uobis, angustata uertcibus, lateribus latior. parua qnædã insula est, circumfusa illo marj quod atlanticũ quod magnum quod oceanum appellatis in terris Quj tamen tã tanto nomine, quã sit paruus uides. Ex his ipsis cultis notis ꝗ teerris num aut tuum, aut cuiusꝗ nostrum nomen uel cau casum huuc, quem cernis transcendere, potuit, uel illum gangẽ trãsnatare? Qnis in

in octaua sphæra (si nullam ultra addere libet) medius inter illius polos atque adeo ad æquinoctialem obliquus & in. xii. diuisus signa, quorũ singula longitudinis gradus. 30. latitudinis. 12. habent propter planctarum excursus, & ut eius lineã mediam dictã eclipticã sol nunquã egreditur item & de duobus coluris circulis per puncta æquiuoctialia & solsticialia transeuntibus qnatuorque anni tempora ver / æstatẽ / autumnũ / hyemem / distinguentibus item & de meridiano qui meat per polos mundi & punctũ uerticialem mediũ diem noctemque ostendens, a liisque plerisque instituta breuitas dicere uetat. Sed neque de orizonte, i. circulo uisus nostri finitore qui sub æquinoctiali rectus ultra aut citra obliquus est sat differere licet ut is præcipue in causa est, vt qui longius absumus a sole lõgiores habeamus æstate dies iis qui propius degunt quandoquidem maiores nobis itineris sui circulos quam illis interea demonstrat aliisque plurimis stitu dignissimis. Ergo ex præmissis collige quinque esse in cælo zonas & circulorum interualla quarum prima sit artica, i. septentrionalis area intra circulum articum inclusa. Altera intersticium inter articum & tropicũ canceri. Tertia interstitiũ inter duos tropicos quæ dicitur uia solis. Quarta inter tropicũ capricorni & circulum antarticum. Quinta area inclusa intra circulum antarticum, iam in terra imaginetur telluris partes respondentes his cæli plagis & ab illis contuitæ meridianum aut colurum in. 360. partes diuidendo & obseruato numero graduũ intersticiorum singulis in cælo gradibus. 60. uel circiter miliaria dabimus in terra qua etiã ex re facile eleuatio poli simulꝗ & la

In reliquis orie͂tis aut obeu͂tis sols ultimis aut aquilonis austri= ue partibus tuum nomem audiet? Qui bus a͂putatis, cernis profecto quantis in angustijs uestra glo ria se dilatari uelit, Ip si aute͂ quj de uobis loquuntur, qua͂diu loque͂tur? Quin etia͂ si cupiat proles illa futurorum hominu͂ deinceps laudes uni= uscuiusque nostrum a patribus acceptas posteris prodere, ta= men propter eluuio= nes exustionesque terraru͂, quas accide= re tp̄e certo necesse est

& latitudo loci. i. dista͂tia ab æquinoctiali possunt internosci. Iam duæ extremę zonę ꝙ longe absint a uia solis necesse est regio= nes subiectas immodice frigere. Media ꝙ assidue in ea feratur sol scilicet inter tropi cos immodice calet, quapropter difficilis illic & incommoda est habitatio, nisi forte sub æquinoctiali ubi etsi sol sit propter rectiores radios flagrantior, non tamen ultra. xii. horas uidetur. Temperatę uero zonæ & habitabiles sunt illę in terris quas aspiciuut inter capedines cæli que ab alte= ra parte sunt inter tropicum capricorni & circulum antarticum ab altera id est nostra inter tropicum cancri & circulum articum. Vergi. Quinqꝫ tene͂t cælu͂ zonæ quaru͂ una corusco. Semper sole rubens & torrida semper ab igni. Quam circum extremę dex tra lęuaqꝫ trahuntur. Cęrulea glacie concre tæ atqꝫ nubibus atris. Has inter mediamqꝫ duę mortalibus ęgris. Munere concessæ diuum & uia secta per ambas. Obliquus qua se signorum uerteret ordo. Item & a= pud Ouidium. I. Meta. eadem inuenies. Pleriqꝫ ex quibus & Macro, uetustatis secu ti fidem putabant antęcorum & antipodu͂ temperatam a nostra temperata oceano in terfluente separatam circum circa sit ut temperata sit quadripartita, praeterea & illas nobis aduersas multi propter solis ardorem in media zona maccessas dixere. Sed ueritas est temporis filia, nam nuper lusitanorum nauigatione compertum est America annumerata telluris globum cir= cum circa habitabilem. Constat enim antę= cos esse in extrema Africa ultra tropicum capricorni, quod etiam & ueteres inuenere Compertum est item & terræ habitatæ lon gitudinem in oriente͂ ultra ducentos. 80.

 gra=

eſt, nō modo nō ęter=
nam ſed ne diuturnā
quidē gloriā aſſequj
poſſumus. Quid aūt
intereſt ab his quj po
ſtea naſcentur ſermo
nem fore de te cū ab
his nullus fuerit quj
āte natj ſint? quj nec
pauciores & certe me
liores fuerūt uirj cū
præſertim aqud eos
ipſos, a quibus no,
men noſtrum poteſt
audirj, nemo unius
annj memoriam cō=
ſequj poſſit. Homi
nes enim populariter
annū tantummodo,
ſolis id eſt unius aſ=
tri reditum metiūtur
Cū autem ad idem
unde

gradus excurrere quod Aug. noſtrum fugit
de ciui. dei. 16. Ca. 9. ut uadiaus in melæ
cōmentariis annotauit, ratio autē quare ab
aliis ad aliios rarus ſit tranſitus, maxime
aliorū ad nos non tam eſt arenæ ſolitudi=
nes & maria q̄ quod illarū plagarū gētes
ſolum habere uidentur uberius quo ſe con=
tinēt, aut certe quod mitioris ſint & quieti
magis q̄ europei ingenii. Dixit itaq; habi=
tari in terra raris & anguſtis in locis, quod
maior terræ pars tecta ſit undis in quibus
ipſa velut inſula extat & prominet per in=
ſulas appendices & adiectas habens inſu=
las quę in ipſa undarum claritate macula=
rum ſpeciem exhibent. Partim obliquos.
Obſeruandū eſt apud Cleomedē utranq;
harum temperatarū in duas diuidi partes.
quarū alterā nos habitemus, alterā uero. i.
dimidiā illam alterius hemiſphærii circū=
uerſam noſtræ periæci. i. circumcolæ no=
bis ſi auſtrum aut aquilonem ſpectemus ad
dextrā læuāq; ſiti ſub eodē latitudinis pa=
ratello coēm nobiſcū habentes anni tēpe=
riem (quantū ad cælum attinet) coēm dies
& noctis longitudinem, ortu tamen & oc=
caſu differentes, nam pleriq; ipſorum cum
nobis eſt mediū diei illis eſt noctis mediū,
& contra hi Ciceroni dicuntur nobis obli=
qui, quales fere ſunt extremis Iudis Hiſ=
pani. Qui uero e regione noſtræ trans tor=
ridam, ſed eo quo nos hemiſphærio & tel=
luris latere habitant, quales ſunt in extre=
ma Africa antęci nobis ſunt, eundē nobiſ=
cum meridianū habentes & coēm longitu
dinem, ſed noſtra æſtas illorum hyems eſt,
& cōtra trauerſi (ni fallar) nobis dicti. Ad
uerſa uero nobis urgere ueſtigia dicuntur
antipodes, qui illud mundi latus habitant
ad quod ſi a noſtris ueſtigiis per telluris
medium

uñ semel profecta sũt cuncta astra redierĩt, eandemque totius cæli descriptionem longis interuallis retulerint, tũ ille uere uertens annus appellarj potest, in quo uix dicere audeo, q̃ multa secula hominum teneantur, Namque ut deficere sol hoĩbus extinguiq; uisus est, cum Romulj animus hæc ipsa in templa penetrauit, quandocunq; eadem parte sol, eodemq; tempore iterum defecerit, tum signis omnibus

medium ad illorum uestigia linea ducatur diameter erit terrę, hi omnia fere nobis habent cõtraria, cum nobis dies, est illis nox, cum nobis æstas illiis hyems, antęcis nostris ipsi sunt perięci. quemadmodum nostri perieci antipodes sunt nostris antæcis. De illis tñ qui circũ cirta sub æquinoctiali habirant diuersũ quiddam accidit. Hic autem alter subiectus aquiloni. redit ad nostrum cingulum seu zonã quã in Asiam Europam Africãq; diuidere licet. Asiam ab Europa dirimit Tanais fluuius et Bosphorus ab Africa Nilus ęgypti. Africã ab Europa mare mediterraneũ. Augustã fortasse dixit uerticibus quia ut Macro. inquit q̃to tropicus circulus maior est septẽtrionali tãto Zona lateribus. i. in ea parte qua ad tropicum uergit q̃ uerticibus qua parte polum respicit est latior, uel si uertices appellemus orientis occidentisq; extrema. cõstat eam latiorem esse in medio linea a septẽtrione per ægyptũ ad extremã Africã protensa q̃ sit uel in extrema India uel in Gaditano freto ubi admodũ angusta est. Parua quædam insula Elegãter Ioui. Ponta. de terra scriptũ est. Ipsa aũt oceani circũq; intraq; sonãte Alluitur tellus fluctu et uelut insula toto Insurgit ponto et mediis stans prominet undis. Atlanticũ Est autem Atlas ut tradit Plini. li. 5. mons Africæ fabulosissimus e mediis hunc arenis in cælum attolli proditur. Asper et squalens qua uergit ad oceani litora cui etiam uicino cognomen imposuit ut solent mari terræ uicinę. Oceanũ a ωκεανος celeritate dictus apparet nã ωκυσ celer est dicitur et idẽ amphitrite quod litora circumcirca terat Oui. nec bra

 chia

bus ad idem Princi-
piũ stellisq; reuoca-
tis expletũ annũ ha-
beto .Huius quidem
annj nondum uigesi
mã partem scito esse
conuersã Quocirca si
reditum, in hunc lo-
cũ sperauerís, i quo
omnia sunt magnis
& præstãtibus uiris,
quantj tandem est
ista hominum glori-
a, quæ pertinere uix
ad unjus annj partẽ
exiguam potest? Igi
tur alte spectare si uo
les, atq; hanc sedem
& eternam domum
contueri, neq; sermo
nibus

chia longo margine terrarum porrexerat amphitrite. Vastum ergo illud mare & patens non intra terrarũ sinus receptũ Oceanus uocatur quod nullius propemodũ molis Scipioni in cælo constituto uisum est. Ex his ipsis cultis. Gradibus quibusdam colligit humanæ glorie angustiam. Omnis terra insula parua uisa est non passim habitata, ubi habitatur maria & solitudiues cõmerciũ impediũt, nec a lteris alteros notos esse sinunt in eadem zona & plaga quod sic ostendit. Caucasum hunc. Taurus mons est mediã per Asiam immani dorso excurrens. Indiam tamen præcipue Scythiamq; disterminans. Dicitur idem (ut inquit Plinius) ubi se exuperat Caucasus præsertim tauri iuga in meridiem egrediẽtia. quo etiã caucasi nomine sæpe taurus ipse intelligitur. Horat. inhospitalẽ uocat caucasum q; æditissima eius iuga niuosa sint & inaccessa Gangem. Ganges Indiæ fluminis est omnium maximus, quando angustissimus fluit octo, vel ut Mela scribit. 10. milia passuum patens, ubi latissimus stadiorũ centum altitudine nunq̃ minore passibus. 20. Hæc India quę immensis finibus ad orientẽ exspaciatur, nõ immerito pro mole, orbis pars tercia Romanis armis incognita fuit, quẽadmodũ maior Africæ atq; Europæ pars quibus amputatis angustus sane glorię locus relinquitur. Quamdiu loquentur. Ostẽdit nec sempiternã fore hanc gloriã humanam etiã ut deinceps a posteritate ab aliis ad alios tradatur. Eluuiones. Aristo. libro de elementorum proprietatibus, dicit diluuia fieri cum planetæ omnes coeunt in signo piscium quod frigidum est, & conflagrationẽ cum sũt in geminorũ signo, quod calidum est. Theologi nostri negant cataclysmum

nibus uulgi dederis te, nec in premiis humanis ſpem poſueris rerum tuarum, ſuis te illecebris oportet ipſa uirtus trahat ad uerum decus. Quid de te alij loquantur ipſj uideāt ſed loquētur tamē. Sermo autem omnis ille & anguſtiis cingitur his regionū quas uides, nec unq̄ de ullo perhennis fuit & obruit hominnm intertn & obliuione poſteritatis extinguitur. Que cū dixiſſet. Ego uero inquam o Africane. ſiquidem

clyſmum uniuerſalem fieri poſſe uiribus naturæ maxime tantæ altitudinis quantę fuit illa Noes, ubi aquæ inundantes montium uertices .xv. cubitis ſuperarūt elementorū lege a deo ipſo uiolata, quippe ruptis fontibus abyſſi magnæ & cæli cataractis apertis. Diluuium particulare, quale fuit illud Deucalionis in Theſſalia fieri ab Ariſto. ex iſtimatur, quod nihil ſit hic apud nos ortū, quod nō habeat durationis certā periodū et metam & ſuam uelut iuuentā & ſenectam Hinc eſt quod quædam terrę olim obductę aquis patent & contra quæ patebant olim nunc obteguntur. Affert idem, Nilum ægypti fluuium que alueum ſenſim mutat. & Helladem Græciam Troiæ tempore ſtagnantem parumq; feracem. Mycenā contra id tēporis fertilem, quarū natura poſt inuerſa eſſet hac ſtagnante, illa feraci. Sicilia etiam proditur olim fuiſſe contigua Italiæ, & ab Herodoto mare ſupra Memphim Credibile uero eſt terræ partem prius detectam mari poſtea obrui aut uentorū uiolentia aquas impellente, aut aſſidua terræ cauatione aut eiuſdem ruptis aggeribus, aut planetarum aſpectibus, quos ſtato tempore euenire naturæ legibus neceſſum eſt. Semper fere in hiſce mutationibus paria facere ſolet natura, ut ſi pars aliqua recens tecta ſit, alia quędam in alia regione pateat. Qui uero hoc ad poſteritatis memoriam non ſemper perueniat haud difficile eſt coniicere. Ouidius ex Pythagora. Vidi ego quod fuerat quondam ſolidiſſima tellus. Eſſe fretum, uidi factas ex æquore terras. Et procul a pelago cōchæ iacuere marine. Et vetus inuenta eſt in montibus anchora ſummis. Quodq; fuit campus uallem decurſus aquarum. Fecit, & eluuie mons eſt

Siquidem benemeri
tis de Patria quaſi li
mes ad cœli aditum
patet, quanquam a
pueritia ueſtigijs in=
greſſus patrijs & tuis
decorj ueſtro non de
fui nūc tamen tanto
præmio propoſito e=
nitar multo uigilan=
tius. Et ille Tu uero
enitere & ſic habeto
te non eſſe mortalē,
ſed corpus hoc. Nec
enim is es, quem for
ma iſta declarat, ſed
mens cuiuſque, is eſt
quiſque, non ea figu=
ra, quæ digito demō=
ſtrarj poteſt. Deum
te

deductus in æquor. Et q; paludoſa ſiccis hu
mus aret arenis, Queq; ſitim tulerant ſtag=
nata paludibus hument. Exuſtiones quas
planetarum aſpectus in primis exuſcitat
partim caſus, partim fulmina igneſq; ſu=
perne eiaculati in pinguem unctuoſamque
materiam delapſi. Iuuant & hanc rem ig=
nes intra terram reconditi quorum ardori
bus perennem materiam ſuppeditat terra
bitumini ſulphuriq; commixta, ut Apollo=
nius Thianęus de ętna diſſeruit. Sunt & ig
nis ſcaturigines tam prodigioſę alicubi na
turæ, ut iniecta aqua incendantur, quod de
Chimæra Lycię mōte ſcribitur. Plin. li. 2.
Pręterea cum ſit huius elementi ratio fæ=
cunda ſeq; ipſe pariat (de igne loquitur)
& minimis creſcat ſcintillis quid fore putā
dum eſt in tot rogis terrę? Quæ eſt illa na=
tura quę uoracitatem auidiſſimam in tanto
mundo ſine damno ſui paſcat. Addantur
iis ſidera innumera ingenſq; ſol & lapidū
quoq; inſiti naturę, attrita inter ſe ligna, iā
nubium & origines fulminū. Excedit pro=
fecto omnia miracula, quod non cuncta cō
flagrent cum ſpecula quoq; concaua aduer
ſa ſolis radiis facilius etiam accendantur
q̄ ullus alius ignis. Cum ab his nullus fue=
rit qui ante nati ſint, ad poſteritatem ergo
tantum, peruenire poteſt hęc gloria, nō ad
eos qui preceſſere qui poſteritati nec nume
ro nec uirtute cedunt. Nam ut corporū hu=
manorum molem ſic & probitatis ſtudium
ſenſim decreſcere, appoſitæ admodū poe
tæ ſub quatuor ætatum uelamento quarū
prima aurea altera argentea, tertia ænea,
quarta ferrea dicta ſit, cecinerunt. Nam de
poſtrema illa oui. Protinus irrupit uene pe
ioris in ęuum. Omne nefas fugere pudor
uerumq; fideſq;, In quorum ſubiere locum
fra=

te igitur ſcito eſſe, ſi=
quidẽ Deus eſt quj
uiget, quj ſentit, quj
meminit, quj preui
det, quj tam regit &
moderatur & mouet
id corpus, cui præpo
ſitus eſt, quam hunc
mundũ princeps ille
Deus, & ut ipſe mun
dum ex quadam par
te mortalem ipſe De
us æternus, ſic fragile
corpus animus ſem=
piternus mouet. Nã
quod ſemper moueť
, æternum eſt. Quod
autem motum affert
alicuj, quod ipſum a
gitatur aliunde, quã=
do

deſq; doliſq;. &c. Hora. Damnoſa quid nõ
imminuit dies. Etas parentum peior au[1]s
tulit Nos nequiores mox daturos Proge=
niem uicioſiorem. Hic ſe offert locus diſ=
putandi de mundi ęternitate, atque adeo
de vulgata illa Pythagoræ palingeneſia,
qua animas ex corpore in corpora migra=
re aſtruxit. Verum utrũq; eſt & a ſacris lite
ris & a celebribus philoſophis exploſum,
quod fuſius explicare, inſtituti compendii
ratio uetat. Nemo unius anni, Oſtendit illã
gloriam non eſſe diuturnam noſque in me=
tiendo anno uulgari opiniõe falli. Et pro
fecto magnifica eſt hæc ęternitatis cogita=
tio, cum chriſtianę religioni tum animę dig
nitati mire conſentanea. Nam cum hęc in=
corporea ſit & immortalis iniquum plane
eſt illius uota & ſtudia corporearum & bre
ui interiturarum rerum anguſtiis cohiberi.
Eſt apud Dauid de diuina illa ęternitate.
Quoniam mille anni ante oculos tuos, tan
quam dies heſterna quę preteriit. Annus
Græce ἐνιαυτὸς dicitnr, quod uideli
cet in ſe uelut redeat. Vulgaris uertens &
comunis annus ſolis eſt ad idem punctum
unde uenerat reditus ĩ ecliptica linea quod
non contingit ante dies. 365. & diei quar
tam, poſſunt pariformiter & aliis planetis
ſuus cuiq; annus tribui ut lune menſis. &c.
Verum præter hos alius eſt annus dictus
magnus, ſed nõn eiuſdem menſuræ apud
oes, aliis illi ut lunę motus ad ſolis mo=
tum quadraret. 25. menſes tribuentibus,
quod uni ſolis anno reſpondeant lunatio
nes. 12. & ſemis. Alii quadriennio hunc
abſoluere in quo integratur dies ille ex
quadrantibus in ſingulis ſuperantibus,
poſt quod, i, quinto quoque anno ſeu o=

do finem habet mo=tus, uiuendj finē ha=beat necesse est. Solū igitur quod sese mo=uet, quia nunquam deseretur a se, nūquā ne moueri quidem desinit, quin etiam cæteris, quæ mouent hic fons, hoc princi=pium est mouendi. Principio autem nul la est origo. Nam ex principio oriūtur ō=nia. Ipsum autē nul=la ex re fierj potest. Nec enim esset hoc principiū, quod gig=neret aliūde. Quod si nunquam oritur, nec

lympiade ludi celebres fiebant in Græcia & Romæ census populi & lustrum condebatur. Chaldæi duodecim solares continere dicebant Philolaus Pythagoricus 59. ægyptii. 14 61. quisq3 prout uisus est sibi exactas solis lunæq3 conuersiones depræhendisse aut alia aliqua de causa. A phīs ultra has, inita est alia magni anni ratio. Opinati sunt enim hi ut solem & lunam ita & omnes planetas, extimum globum singulaq3 astra certo temporis decursu ad eundem unde profecta sunt locum, explicatis illis uariorū motuū uoluminibus uelut ad ipsa incunabula reditura, indeq3 rursus exoritura huic communi omniū reuolutioni absoluendę, alii centum & triginta, alii centum &. 50, tribuere sęcula. i. 13. aut. 15. milia eorū annorū qui uulgares dicti sunt. Et quando opinati sunt iidem hæc sæculorū uolumina perpetua in uicemq3 sibi succedentia, non ita refert quo die hanc supputationē incipias sicut & solis annū non solum uocamus a calendis ianuariis ad easdem, sed etiam a sequente die aut alio quouis anni, rursus ad eundem quemadmodū facit & hic Cicero. Ergo si accipiamus eum diem quo Romulus mortuus est, in quo sol defecit non usq3 ad proximā ab eo die defectionē, sed ut in eodem signo sit eademq3 parte, orbibus, astris, circulisq3 omnibus locatis, rursus deficiat, quindecim uel circiter, opinatū est intercessura annorū milia. Ex illo autē numero ab obitu Romuli ad eum diem, quo Scipio in Africa militauit. Macrobius colligit annos. 573. qui numerus longe abest a uigesima quindecim miliū parte. Quod de Romuli anima in illa templa penetrante traditur magis ex vulgari adulatione quā ueritate

nec occidit quidam unquam. Nam principiũ extinctum, nec ipſum ab alia re naſcetur, nec ex ſe aliud creabit. Siquidem neceſſe eſt a principio omnia oriri. Ita fit, ut motus principiũ ex eo ſit, quod ipſum a ſe mouetur. Id aũt nec naſci poteſt, nec mori. Vel concidat omne cœlũ, omniſq; natura conſiſtat neceſſe eſt, ne uim ullã nãciſcatur, quæ a primo impulſu moueatr̃ Cum pateat igitur æternũ id eſſe quod a ſeipſo

ueritate dictum eſt. Apud Capreæ paludẽ Nonis quintilibus cum concionẽ aduocaſſet ſubito ingentẽ tempeſtatẽ ſecutũ eſt ſolis deliquiũ. Ipſe ulterius non cõparuit, Numa Pompilius illi poſtea ut deo templum ſtatuit & ſacra, Quirinumq; uocari iuſſit. Hanc tamẽ eandem ſyderũ poſitionẽ rediturã, quã falſo aſtronomi quidã rerum omniũ renouatricẽ, adeoque chriſtianæ reſurrectionis autorẽ falſo iactitarũt, & Haly & Nicolaus Orem artis eius peritiſſimi, rationibus mathematicis nixi, tanq̃ impoſſibilem (ut Io. Picus cõmemorat) reiiciũt. Suis te illecebris. Oportune eſt hoc Ciceroni dictũ, ut ſi quem contingat ſic a malo dæmone dementari, ut animorũ immortalitatẽ adeoque futuræ uitę premia non credat, intelligat virtutẽ propriã & ſupremã hominis perfectionẽ, tantũ natiuę dignitatis habere, ut ipſa nuda omnibus uiribus expetẽda ſit ampliſſimũ ſui ipſius premiũ. Quid turpius inquit Cicero q̃ ſapientis uitam ex inſipientũ ſermone pẽdere? Et profecto magnitudo animi nihil ad oſtentationem, oĩa ad conſcientiã refert recteque facti mercedẽ nõ ex populi ſermone, ſed ex facto petit. Egregie Cicero ad Cęſarem pro Marco Marcello. Serui igitur iis etiã iudicibus qui multis poſt ſæculis de te iudicabunt, & quidẽ haud ſcio an incorruptius infra. Id autẽ etiã ſi tunc ad te, ut quidam falſo putant non pertinebit, nunc certe pertinet te eſſe talem, ut tuas laudes obſcuratura nulla vnq̃ ſit obliuio. Et profecto ſi extra religionẽ uniuſque ueri dei cultum uera uirtus eſſe poſſet ut non poteſt (ut copioſe docet Auguſtinus) næ illi mihi diui plane uiderentur Catones, Fabricii, aliique eius generis uiri, qui virtutẽ (ut pro

 ditum

a ſeipſo moueatur, quis eſt hic quj hãc naturam animis eſſe tributam neget? Inanimatum eſt enim omne, quod impulſu agitatur externo

Quod autem anima eſt id motu cietu rinteriori & ſuo

Nam hec eſt natura propria animæ atque uis.

Quæ ſj eſt una ex omnibus quæ ſeſe moueat, neque nata eſt certe, & eterna

ditum eſt) nudã nullius laudis aut exotici alicuius premii cõtemplatione coluerint. Neque ſane rurſus mihi ſatis chriſtiani uidentur qui denm magis epicurea quadam futurarũ uoluptatũ contemplatione, quã propter ſe propriãque ipſius operis dignitatẽ colunt. Illa eñ gaudia & uoluptates ꝗlibet honeſtæ inferiores ſunt ipſo dei cultu.i.agnitione & amore, tametſi neceſſario ſequantur. Ergo qui propter ſe virtutẽ amplectitur illã perpetuo amplectetur, qui ob aliud vbi ab illius ſpe exciderit, uirtutẽ deſeret. Obliuione poſteritatis Quot quantoſque putamus inſignes fuiſſe vbique gentiũ uiros, quorũ nulla penitus extat memoria, quod haud dubie credibile eſt & eis euenturũ, poſt non ita multa annorum milia, qui hodie clari celebrantur. Iuuenalis patriã tamen obruit olim. Gloria paucorũ tituli laudiſque cupido. Heſuri ſaxis cinerũ cuſtodibus ad que. Diſcucienda ualent ſterilis mala robora fici. Te non eſſe mortalẽ. Ex quo conſequitur ſola immortalia curæ eſſe illi debere. Porro tria hic oſtendit ex philoſophia deprompta Platonica. Primũ hominẽ animũ eſſe nõ corpus, alterũ hunc hominẽ eſſe immortalẽ & deũ, tercium illum ipſum a funere ocyus tardiuſque in cælum redire pro ſtudiorum dum corpus inhabitaret ratione. Siquidem Deus eſt. Tres gradus rationalis naturę poſuere Platonici. In primo eſt illa penitus incorporea & cœleſtis, in qua eſt vna princeps oĩm deus, qui eſt ipſa vnitas, bonitas & æternitas incogitabilis exuperantiæ cuius reliqui ſunt miniſtri. Secundũ hanc ſunt illi a magnitudine ſcientiæ priſcis dæmones dicti, i. ſcientes corpore ærei & paſſibiles, ut Apupleius inquit, ſed tempore æ-

terni

na est

Hanc tu exerce in optimis rebus.

Sunt autem hæ optimæ curæ de salute patriæ,

Quibus agitatus & exercitatus animus, uelocius in hanc sedem & domum suam peruolabit.

Idque ocyus faciet, si iam tum cum erit inclusus in corpore, eminebit foras, & ea quæ extra erunt contemplans, quam maxime

terni quibus Heroes permiscentur & proborum animę, ut Socrates in repu. diuerunt a corpore semoti. Imū gradū tenet homo animal (ut Mercuri. trimegistus inquit) diuinū, & mortalis uelut deus. Sed & in sacris interdū & Angeli & homines uirtute prestantes dii uocantur. Itaque Platonici uolunt animū ipsum hominē esse, ipsum uero corpus dumtaxat instrumentū esse animę, quæ hoc sit in corpore quod inhabitat, quod deus in uniuerso, quē quidā animam dixere totius mundi. Proditū est de Socrate, cum diu contemplatus fuisset adolescentem, illo obticente dixisse, loquere adolescens ut uideā te, quod uidelicet ingenium sermone non corporis figura sit cognibile. Quæ dum de anima dicuntur, si per Synechdochen accipiantur, magna ex parte uera sunt. Sin minus, nec sacris nec Aristoteli (ut recentiores theologi explicant) consentanea. Est enim homo substantia quædam ex corpore cōstans & anima rationali, quorū illud materia est per se bruta & informis, hæc forma & perfectio pars nobilior, non corpori sic solum adsistens, ut auriga currui aut nauta naui, sed intrānea & naturalis ipsius perfectio, uel ut Aristo. tradit entelechia. i. actus primus seu forma non (ut loquuntur) accidentaria, sed substancialis corporis organici. i. ad munus aliquod obeundū destinati. physici. i. natura non arte formati. In potentia uitam habentis. i. functionē seu operationē uitalem puta incessum uisionē aut illam denique in nobis mentis agitationē, a quibus tamē aliquando feriamur. Est autem Entelechia hęc communis haud dubie hominibus & brutis, adeoque & stirpibus, fortasse etiā Aristoteli mortalis quuis idem in. 3. de anima

[illegible] se a corpore abstrahet. Nam eorum animi qui se corporis uoluptatibus dediderunt, earumque quasi se ministros prebuerunt, impulsuque libidinum uoluptatibus obedientium, deorum & hominum iura uiolauerunt, corporibus elapsi, circum terrā ipsam uolutantur, ne in hunc locum nisi multis exagitati seculis reuertuntur. Ille discessit. Ego sōno solutus sum.

MARCI TVLLII CICERONIS de sōnio Scipionis, finis.

νοῦν adferat, i. mentem principem & intelligentem animæ partē quam in patientē agentemq; partitur, de qua hād dubie intelligendum est si quid alicubi de animorū immortalitate statuit. Qua aūt ratione partes illæ & ab anima distinguantur & inter se & de illarū muneribus & subsistentia cōsultius est in præsentia tacere. cum hac in parte insigniter lapsi sint philosophi alioqui acutissimi, multis enim male cessit immodice philosophatū fuisse. Nā ut animæ immortalitas ratione probari possit, ea tū uel non adeo perspicua est, uel multorum sensus hebetior q̄ ut possit constantē & indubitatam assensionē extorquere. Certe ea quę hic est ex Platonis Phedro deprōpta, nec peripateticis philosophorum acutissimis probatur, et nō tam nostras q̄ brutorū animas a morte uendicare uidetur, quod & Lactantius annotauit & Iustinus in parænetico de placitis philosophorum aperte Platoni tribuit oēm animā esse mortalem. Est aūt Platonis ratio hæc, ut illā breuiter in enthymematis formā redigamus. Vbi aduerte Platonē ex vno principio duo elicere ad quorū utrūlibet cōsequitur animā esse immortalē, prior colligēdi forma hæc esto. Anima ex se mouetur, ergo anima semper mouetur. Antecedens pro cōstanti relinquitur, cū anima apud illum definiatur, numerus seipsum mouēs, cōsequētia liquet ex hoc quod nihil se deserit, ergo si aīa ex natura & essentia sua ipse se agitat ut necesse est sēper moueatur. Nō perinde est de eo quod mouendi uim aliunde accipit. Id ēm alieno beneficio destitutū illud impartiri nequit, ut ferrū quod ab igne calescit. Ignis uero ipse qui natura sua calidus est semper calet. Vlterius aīa semper mouetur.

ergo

ergo aĩa est immortalis, q̃ñquidem ex mo-
tu uitã arguimus. Posterior forma sit hæc,
aĩa ex se mouetur, ergo aĩa principiũ mo-
tus est. Nam & hoc peripatetici fatentur id
quod per se & suapte natura tale est causã
esse aliis oĩbus ut talia sint, ut sol author
est oĩs luminis, rursum principiũ motus na-
tũ nõ est, q̃m tũc principiũ nõ esset quippe
aliũde ortũ, nec etiã interiturũ est quia tũc
necesse esset oẽm naturã interire cũ nullam
subsistẽdi uim a principio acciperẽt, quod
uero nec ortũ nouit nec interitũ immortale
est, aĩa ergo immortalis est. Caput & fun-
damentum huius disputatiõis nempe ani-
mam ex se moueri Peripatetici labefactare
cõtendũt, ostẽdentes oẽ quod proprie per
seq; mouetur ab alio moueri, ut corpus ab
aĩa quę ex accidẽti mouetur, adeoq; primũ
motus principium omnino esse immobile.
Quod si Plato per aĩam ex se moueri intel-
ligeret esse quandã humanæ mentis agita-
tionẽ sublimiore oĩm ea quã extranea cras-
saq; & cõcreta hæc corporũ natura efficere
potest quę ipsius peculiaris sit qualis haud
dubie est intelligẽtia rerũ sublimiũ, intel-
lectu sensuũ errorẽ corrigente & ad eorum
quę sensu oĩno nõ percipiũtur cognitionẽ
scandente nobiscũ sentiret, qui aĩæ immor-
talitatẽ uenamur ex proprie functionis su-
pra materialẽ cõditionẽ euectæ dignitate,
adeoq; ipsam aĩę naturã oĩs materialis tũ
crassitudinis tum cõtrarietatis exortẽ. Pul-
cherrimus sane est apud Cice. de Senec. lo-
cus, ubi & Cyrus ex Xeno. inducitur disse-
rẽs, ut nunq̃ sibi persuadere potuerit aĩm
cũ in corpore esset uiuere, cũ egrederetur
mori, quin potius admixtione illa liberatũ
purũ, integrũq; euadere, & tũ demũ esse sa-
pientẽ, cũ ex insipiente corpore euaderet.

Itaq; prestantissimi philosophorum im-
mortalitatē statuerunt animorum quod sa-
cræ literæ confirmarunt, idq; credere plu-
rimum etiā ad humanitatis cultum et vir-
tutū studiū (quādo æterna nostri pars dili
gentius curanda est) cōducit. Hac de re om
nium quos uiderim, copiosissime disputa-
uit Marsilius Ficinus in eo libro cui titulū
fecit theologiæ Platonicę. Hanc tu exerce
optimis in rebus. Macrobius ex Plotino
affert. 4. virtutū genera. Politicas seu ci-
uiles, quæ moderationē quandā affectuū in
ciuili conuictu prestant. Purgatorias quæ
humana dediscere & diuina sola appetere
docent assidua affectuū purgatione, qua-
les solent esse eorū qui se totos philoso-
phie studio addixerunt. Purgati iam & de
fecati animi qui obliteratis affectibus hu-
manorū obliuionē induxerunt, & exempla-
res ī deo ipso. Colligit ergo is, hic Scipio
ni ab auo non tam ciuiles illas & negocio-
sas uirtutes, in patriæ salute curanda com-
mendatas, q̄ illas philosophicas, dum in
quit. Idq; ocyus faciet si iam tum cum erit
inclusus. Et apud nostros (actiue ut uo-
cant uite genus, & contemplatiue, & ex
vtraq; mixtum) quod peculiare eorum esse
debet, qui aliis regendis præficiuntur. In
primo ponit Macrobius Romulum philo-
sophię expertem, in secundo Pythagorā,
in tertio apud Græcos Lycurgum & Solo
nem, apud Romanos Numam, Catones, ali
osq; similes. Eminebit foras, eminet foras
studio rerum cęlestium, includitur, & uelut
in corpore sepelitur præsentium cura, pri
mo Tusculanarū, tota philosophorū uita
cōmentatio mortis est. Nam quid aliud agi
mus, cum a voluptate. i. a corpore, cum a
re familiari, quæ est ministra & famula cor
poris

poris, cum a repu. cum a negocio omni seuocamus animū, quid inquam tum agimus, nisi animum ad seipsum aduocamus secum esse cogimus, maximeque a corpore abducimus. Secernere autem a corpore animū, ne quicquam aliud est q̄ emori discere, quare hoc cōmentemur (mihi crede) disiungamus nos a corporibus .i. consuescamus mori. Hoc & dum erimus in terris erit illi cælesti uitæ simile, & cum illuc ex his uinculis emissi feremur, minus tardabitur cursus animorū. Nam qui in compedibus corporis semper fuerunt, etiam cum soluti sunt tardius ingrediuntur. &c. Namq; eorū cui se corporis uoluptatibus. Diserte Cato apud Ciceronem de Senec. inuehitur in uoluptatē malorū ęscam qua nulla a natura hominibus capitalior pestis data est, & quę ad omne scelus suscipiendū impellit. Hæ penæ animorū circa corpora ipsa que intemperanter adamarunt uolutantium non absimiles uidentur nostro purgatorio igni, quem ratio multis potius q̄ scriptura peperisse uidetur. Circa terram ipsam uolutantur perinde atq; aues quæ excisis alis in altum nequeunt subuolare. Multis exagitati sęculis. Omnes animæ tandem ad cælum unde profectæ sunt Platonicis multis redituræ creduntur, idq; ocyus tardiusque pro studiorum qualitate. Quę corpus tanq̄ peregrine incolunt cito tanq̄ ad patriam (ut inquit Macrobius) redeunt que corporū illecebris ut suis sedibus inhęrēt, quanto uiolentius ab illis separantur, tanto ad supera serius reuertuntur, & culpa quæ uoluptatibus inoleuit doloribus aboletur Sane perq̄ eleganter scripsit hisce de rebus Virgilius poeta Platonicus in. 6. æneidos, ubi huic animorum purgationi

ille Platonem in republica fecimus, tri-
buit annos. Has omnes, ubi mille rotā uo-
luere per annos, Lethæum ad fluuium deus
euocat agmine magno. Scilicet immemo-
res supera ut conuexa reuisant. Rursus & in-
cipiant in corpora uelle reuerti. Sed nos
eatenus duntaxat fidē his habebimus qua-
tenus cum christiana religione consentiūt.
Ea est (ut finem faciam) rerum in hoc opu-
sculo uarietas, ut inter explicandū cōpen-
dium difficile cū luce coeat. Quare ad au-
ctores ipsos qui res eas ex professo tractāt,
erit interdum confugiendum. Nos gustum
duntaxat philosophiæ tibi exhibuimus,
quo post ad hanc plenius hauriendā inuita-
rere. Sicubi obscuriores breuitate (ut fit)
adacti fuimus, leuis hoc damnum præ-
ceptoris opera facire poterit. Me-
mineris tamē semper mi Gre-
gori non tam lectione
aut oratione q̄ uita
ipsa moribusq;
philoso-
phan-
dū.

Impressum Londonij per me
Robertum Redmā.
Cum priuilegio.